

รายงานผลการจัดงาน
“มหกรรมสมุนไพรแห่งชาติครั้งที่ ๑”
การประชุมวิชาการและงานชุมนุมการแพทย์แผนไทย
การแพทย์พื้นบ้านไทย
และการแพทย์ทางเลือกแห่งชาติครั้งที่ ๑
วันที่ ๑-๕ กันยายน พ.ศ.๒๕๔๗
ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค
เมืองทองธานี

องค์กรร่วมจัด	กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก องค์การเภสัชกรรม มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร บริษัทมติชน จำกัด (มหาชน) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ มูลนิธิสุขภาพไทย
องค์กรสนับสนุนทุน	๒๓ องค์กร
องค์กรภาคี	๑๑๘ องค์กร
วัน	๑ - ๕ กันยายน ๒๕๔๗
เวลา	๐๙.๐๐ - ๒๑.๐๐ น.
สถานที่	อาคาร ๗-๘ และห้องประชุมฟินิกซ์ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี

วัตถุประสงค์การจัดงาน

๑. พัฒนาองค์ความรู้และคุณภาพทางวิชาการของภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และการแพทย์ทางเลือก
๒. พัฒนาความร่วมมือของเครือข่าย ภาคีต่าง ๆ ทางด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และการแพทย์ทางเลือก

๓. พัฒนาศักยภาพของชุมชนและมาตรฐานผลิตภัณฑ์และบริการของชุมชนเกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทยและการแพทย์ทางเลือก
๔. พัฒนาศักยภาพการพึ่งตนเองด้านสุขภาพโดยภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และการแพทย์ทางเลือก

กิจกรรม

ประกอบด้วย กิจกรรมหลัก ๗ ส่วน ได้แก่

๑. การประชุมวิชาการการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทยและการแพทย์ทางเลือก
๒. การฝึกอบรมด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และการแพทย์ทางเลือก
๓. การแสดงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
๔. สวนสมุนไพรและการรับฝากมรดกสมุนไพร ภูมิปัญญาไทยไว้ให้ลูกหลาน
๕. ศูนย์ให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และการแพทย์ทางเลือก
๖. การแพทย์นานาชาติ (จีน การแพทย์แผนไทยสิบสองปันนา และการแพทย์แผนญี่ปุ่น)
๗. การจำหน่ายผลิตภัณฑ์และบริการด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และการแพทย์ทางเลือก

จำนวนผู้เข้าร่วมงาน

๑. ผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการ	จำนวน	๓,๖๘๕	คน
๒. ประชาชนผู้สนใจ	จำนวน	๓๐๐,๐๐๐	คน

กิจกรรมส่วนที่ ๑ การประชุมวิชาการการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และการแพทย์ทางเลือก

หัวข้อหลัก (Theme) “ภูมิปัญญาไทย สุขภาพวิถีไทย เพื่อชาวไทยและชาวโลก”

มีการประชุมห้องใหญ่ และห้องย่อย มีเนื้อหาเกี่ยวกับทิศทางและยุทธศาสตร์ องค์ความรู้ ชุดประสบการณ์ และความก้าวหน้าของศาสตร์ด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยวิทยากรรวม ๑๑๓ ท่าน มีการนำเสนอผลงานวิชาการรวม ๘๑ เรื่อง และมีผู้เข้าร่วมประชุมในวันที่ ๑-๓ กันยายน ๒๕๔๗จำนวน ๒,๓๔๗ คน

ประธานพิธีเปิด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

ปาฐกถาหัวข้อ “ภูมิปัญญาไทย สุขภาพวิถีไทย เพื่อชาวไทยและชาวโลก”

ประธานพิธีปิด ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา
ปาฐกถาหัวข้อ “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการแพทย์แผนไทย”

การนำเสนอประเด็นการศึกษา ๕ ประเด็น ได้แก่

๑. ทิศทางและยุทธศาสตร์การสร้างและการจัดการองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และการแพทย์ทางเลือก
๒. การศึกษาสถานการณ์และแนวพัฒนาการสนับสนุนเพื่อการสร้างกำลังคนรุ่นใหม่ในระบบการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และการแพทย์ทางเลือก
๓. ทิศทางการนำการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และการแพทย์ทางเลือกเข้าสู่ระบบบริการสุขภาพ
๔. คุณค่าและทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมยาไทย (ยาแผนโบราณ) และผลิตภัณฑ์สมุนไพร
๕. กฎหมายกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องต่อการคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่น

การนำเสนอผลงานวิชาการ รวม ๗๖ เรื่อง (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ๑)

หลังการประชุมวิชาการ (๑-๓ กันยายน ๒๕๔๗) มีการสัมมนาวิชาการหลังการประชุม (Post Conferences) ๒ เรื่อง ได้แก่

๑. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้วยการแพทย์ทางเลือก ในวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๗ มีผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการ จำนวน ๖๓๘ คน
๒. การประชุมเชิงปฏิบัติการเวทีเครือข่ายผู้เป็นมะเร็งกับการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมในวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๗ มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๗๐๐ คน

กิจกรรมส่วนที่ ๒ การฝึกอบรมระยะสั้น ด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และการแพทย์ทางเลือก

มีการฝึกอบรมทั้งหมด ๑๐ หลักสูตร หลักสูตรละ ๒ ชั่วโมง หลังการอบรม มีการแจกประกาศนียบัตรรับรองแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

หลักสูตร ๑๐ หลักสูตร ได้แก่

๑. การนวดในครัวเรือน
๒. การนวดกดจุดด้วยตนเอง (แบบจีน)
๓. การนวดทารก
๔. การนวดด้วยฝ่าขวาม้า (ภูมิปัญญาภาคใต้)
๕. การทำลูกประคบสมุนไพร

๖. การทำเครื่องประทีนผิวด้วยสมุนไพร
๗. การทำเครื่องหอมไทย (บุหงาและโอติโคโลญจน์ไทย)
๘. การอยู่ไฟในครัวเรือน
๙. ฝึกโยคะ
๑๐. ฝึกชี่กง

จำนวนรอบ ทั้งหมด ๓๙ รอบ

รอบนักเรียน ๖ รอบ ๆ ละ ๕๐ คน รวม ๓๐๐ คน

รอบประชาชน ๓๓ รอบ ๆ ละ ๖๐ คน รวม ๑,๙๘๐ คน

หมายเหตุ รอบพิเศษ ๘ หลักสูตร (๘ รอบ) รวม ๗๕๐ คน

รวมผู้เข้ารับการอบรมทั้งสิ้น ๓,๐๓๐ คน

กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ได้ดำเนินการอบรมพิเศษ ๘ หลักสูตร ในวันที่ ๒๐-๒๔ กันยายน ๒๕๔๗ เพื่อรองรับผู้สนใจที่ไม่สามารถเข้ารับการอบรมในงานเนื่องจากห้องประชุมรับได้จำนวนจำกัด

กิจกรรมส่วนที่ ๓ การแสดงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

เป็นเวทีเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ โดยมีเครือข่ายหมอยาพื้นบ้านจาก ๔ ภูมิภาค หมอยาพื้นบ้านกว่า ๑๐๐ คน ที่เข้าร่วมในลานวัฒนธรรม

มีการแสดงศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สาริต เสนนาจัดการ บนเวทีกลาง (เวทีประชาชน) (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ๒)

กิจกรรมส่วนที่ ๔ สวนสมุนไพร และการรับฝากมรดกสมุนไพร ภูมิปัญญาไทยไว้ให้ลูกหลาน

เพื่อเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับสมุนไพร จำนวนกว่า ๕๐๐ ชนิด ซึ่งเป็นสมุนไพรที่ใช้กันทั่วไป และสมุนไพรหายาก และได้ทำโครงการรับฝากมรดกสมุนไพรที่ประชาชน หมอยาพื้นบ้าน นักวิชาการค้นพบ หรือใช้ในการดูแลสุขภาพ และต้องการจะเผยแพร่ ขยายพันธุ์ อนุรักษ์ มาให้ กับโครงการ ซึ่งจะนำไปศึกษาขยายพันธุ์ โดยหน่วยงานต่าง ๆ ที่ร่วมจัด ดังนี้

๑. โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตน ราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
๒. องค์การสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
๓. ภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
๔. สวนสมุนไพรสิริรุกชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล
๕. สวนสมุนไพรลัทธิกุลเขต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กิจกรรมส่วนที่ ๕ ศูนย์ให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และการแพทย์ทางเลือก

เพื่อให้ข้อมูลและคำปรึกษา แก่ ประชาชน และหน่วยงานต่าง ๆ ที่สนใจด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และการแพทย์ทางเลือก มีการบริการ ๕ เรื่อง ได้แก่

๑. ให้คำปรึกษาด้านการศึกษา
 ๒. การให้คำปรึกษาด้านการบริการของภาครัฐ
 ๓. การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาและขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์
 ๔. การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเปิดบริการสปาไทย การนวดไทย เพื่อให้ถูกต้องตามกฎหมาย
 ๕. การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเทคโนโลยีในการผลิต
- รายละเอียดในเอกสารผนวก ๓

กิจกรรมส่วนที่ ๖ การแพทย์นานาชาติ (จีน การแพทย์แผนไทยสิบสองปันนา และการแพทย์แผนญี่ปุ่น)

เป็นการเผยแพร่และเรียนรู้เกี่ยวกับการแพทย์ดั้งเดิมและการแพทย์ทางเลือกในต่างประเทศ มีการแพทย์แผนจีน การแพทย์แผนไทยจากสิบสองปันนา สถาบันสมุนไพรร

คุณหมิง โรงงานยาไทยสิบสองปันนา การแพทย์ทางเลือกจากญี่ปุ่น

มีหน่วยงานจากต่างประเทศ ในประเทศ ที่เข้าร่วม ๑๒ องค์กร

มีประชาชนที่เข้ารับการตรวจ รักษาด้วยการแพทย์แผนจีน ประมาณ ๒,๓๐๐ คน

มีประชาชนเข้ารับการดูแลสุขภาพด้วยการแพทย์ญี่ปุ่น ประมาณ ๑,๐๐๐ คน

กิจกรรมส่วนที่ ๗ การจำหน่ายผลิตภัณฑ์และการบริการด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และการแพทย์ทางเลือก

เพื่อเป็นการเผยแพร่ และจำหน่ายผลิตภัณฑ์สุขภาพ ด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และการแพทย์ทางเลือก สำหรับประชาชนและผู้ร่วมงาน

ร้านค้าผลิตภัณฑ์และการบริการ	จำนวน	๒๖๐	ร้าน
ร้านค้าผลิตภัณฑ์ของชุมชน	จำนวน	๒๘	ร้าน
ร้านค้าผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพ	จำนวน	๒๐	ร้าน
ของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน			

ผลการดำเนินงาน

ในภาพรวมงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติครั้งที่ ๑ ประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการหลัก และหลังการประชุม จำนวน ๓,๖๘๕ คน และประชาชนที่ร่วมงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ ๑ ประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ คน

ความสำเร็จของงาน เป็นผลจากกระแสความนิยมเรื่องสมุนไพร ซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล การจัดงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งนี้ จะเป็นแรงผลักดันให้เกิดการพัฒนาสมุนไพร การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และการแพทย์ทางเลือก อย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

ปัจจัยความสำเร็จ

ความสำเร็จของงานนี้ เกิดจากปัจจัยที่สำคัญสรุปได้ คือ

๑. เป็นการจัดงานที่มุ่งประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริง ไม่มีผลประโยชน์แอบแฝง สถานที่ที่ให้ประชาชนเข้าชมงานโปร่งโล่ง กว้างขวาง เพื่อให้สอดคล้องกับงานที่มุ่งเสริมสร้างสุขภาพประชาชน
๒. กิจกรรมที่น่าสนใจทั้งหมด มีเอกลักษณ์ที่ดึงดูดความสนใจได้หลากหลาย แตกต่างจากงานที่เคยจัด การจัดกิจกรรมครั้งนี้ ครอบคลุม ๓ มิติ คือ มิติทางกว้าง มิติทางยาว และมิติทางลึก
๓. โปรดดูบทสัมภาษณ์อธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่ดีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๗ : รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ๔)
๔. มีองค์กรภาคีร่วมในการจัดงานจำนวนมากทั่วประเทศโดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการคิดและดำเนินการในฐานะภาคีที่ได้รับเกียรติเท่าเทียมกัน
๕. มีการวางแผนและการดำเนินการต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นตอน และมีการกำกับติดตามอย่างใกล้ชิดตลอดระยะเวลาช่วงเตรียมการและจัดงาน

ปัญหาและอุปสรรค

๑. กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเป็นกรมเล็กมีงบประมาณจำกัดมาก งบประมาณที่สามารถนำมาใช้ในการนี้ มีเพียง ๑ ใน ๕ ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด ที่เหลือต้องใช้ความพยายามอย่างมากขอการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ
๒. บุคลากรของกรมฯ บางคนไม่ควรเป็นกำลังหลักในการทำงานนี้ ไม่ให้ความสนับสนุนและทำการขัดขวางและทำลายด้วยวิธีการที่หลากหลาย

แผนการดำเนินการต่อไป

กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจะเป็นแกนหลักในการดำเนินการต่อไป

๑. นำผลงานวิชาการและกิจกรรมจากงานนี้มารวบรวม ปรับปรุง และเผยแพร่ทั้งในรูปเอกสาร สิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์
๒. นำรายงานการศึกษาตาม ๕ ยุทธศาสตร์หลัก และผลงานทางวิชาการที่นำเสนอ ทั้งหมด ประกอบกับผลการเรียนรู้อื่นจากงานนี้ มาจัดเป็น “แผนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อพัฒนา ภูมิปัญญาไทย สุขภาพวิถีไทย” ให้แล้วเสร็จ ใน ธันวาคม ๒๕๕๗
๓. จะร่วมกับสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ ภาคเอกชน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง พัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพร Product Champion อีก ๑๑ ชนิด นอกเหนือจากขมิ้นชันที่ นำมาผลิตเป็น “ครีมหน้าแดง” จนเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางแล้ว

กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๗

ภาคผนวก ๑

หัวข้อการนำเสนอผลงานทางวิชาการ

การนำเสนอผลงานวิชาการรวม (๗๖) เรื่อง

๑. ผลิตภัณฑ์จากน้ำมันมะพร้าว
๒. การศึกษาสาเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวกับภาวะไหลตายของประชาชนชาวอีสาน
๓. การศึกษาความเป็นพิษของสมุนไพรบัวบก
๔. ความพึงพอใจในกฎหมาย พ.ร.บ.คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย
๕. การศึกษาความเป็นพิษเฉียบพลันและพิษเรื้อรังของผงกระชายดำ
๖. ผลิตภัณฑ์เพิ่มมูลค่าเพื่อสุขภาพผิวพรรณจากสมุนไพรไทย :

กรณีศึกษาฤทธิ์ยับยั้งเชื้อราก่อโรค

๗. เปลือกมังคุดใช้แทน Beta providine
๘. การพัฒนายาต้านเชื้อราจากใบทองพันชั่ง
๙. การทำมาตรฐานตำรายาไทย
๑๐. ศักยภาพสมุนไพรไทยจากการวิจัยสู่อนาคต
๑๑. ภูมิปัญญาการผดุงครรภ์แบบพื้นบ้าน ๔ ภาค
๑๒. ภูมิปัญญาของโตะบิแดดต่อการดูแลสุขภาพในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ชาวไทยมุสลิม ๕ จังหวัดชายแดนไทยภาคใต้
๑๓. การแพทย์พื้นบ้านชาติพันธุ์ของ : กรณีศึกษาการรักษาอาการพิษจากยาฆ่าหญ้าพาราควอตของหมอบุญคง วงศ์สายสิน
๑๔. ศิลปะการนวดไทย ๔ ภาค: รากฐานองค์ความรู้การนวดไทย
๑๕. การศึกษาผลการนวดไทยเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการ
๑๖. อัตลักษณ์และการดำรงอยู่ของการแพทย์พื้นบ้านภาคใต้
๑๗. สถานภาพและการดำรงอยู่ของหมอพื้นบ้าน
๑๘. หมอยาฝน
๑๙. สุขภาพทางเลือกตามแนวธรรมชาติบำบัด
๒๐. ผลการรักษาภูมิแพ้ด้วยธรรมชาติบำบัด
๒๑. หลักการแพทย์ทางเลือกในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันของร่างกาย
๒๒. กายหายไข้ ใจหายทุกข์

๒๓. การศึกษาการใช้สมุนไพรบำบัดในเครือข่ายชาวอโศก
๒๔. อุตสาหกรรมจากผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ: จากห้องวิจัยสู่ตลาดโลก
๒๕. การใช้การแพทย์ทางเลือกในคนไทยภาคกลาง
๒๖. การฟื้นฟูสมรรถภาพด้วยการแพทย์ทางเลือก : โปรแกรมดูดยภาพบำบัด
๒๗. การทำสมาธิกับผู้ป่วยที่มีปัญหาในการนอนหลับ
๒๘. การรักษาโรคด้วยการจัดทำ
๒๙. การสวนล้างลำไส้
๓๐. การปนปลอมยาสังเคราะห์ในยาสมุนไพรที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต
๓๑. สมุนไพรที่ใช้ในธุรกิจอาหารสัตว์
๓๒. การศึกษาประสิทธิภาพของการนวดฝ่าเท้าเพื่อบรรเทาอาการปวดและเพิ่มการทำงานของข้อเข่า
๓๓. การพัฒนายาไทยและผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ
๓๔. ชาเขียว
๓๕. ผลการนวดไทยต่อการลดอาการปวดศีรษะจากความเครียด
๓๖. ประสิทธิภาพของการประคบสมุนไพรเพื่อบรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ
๓๗. โครงการผสมผสานการแพทย์แผนไทยเข้าสู่ระบบบริการสาธารณสุขของรัฐ

พลิกฟื้นภูมิปัญญาพัฒนาคุณภาพชุมชน

๓๘. น้ำมันบริโภคในการประกอบอาหาร
๓๙. สมุนไพรกับมะเร็ง
๔๐. การศึกษาอายุต้นชุมเห็ดเทศที่เหมาะสมในการเก็บเกี่ยวใบเพื่อให้ได้ปริมาณสารสำคัญตามเกณฑ์มาตรฐาน
๔๑. การพัฒนาชุดทดสอบคุณภาพใบชุมเห็ดเทศในโรงพยาบาลชุมชน
๔๒. ฤทธิ์ของแอนติออกซิแดนทีในสมุนไพรยอดเหล้า
๔๓. แนวทางการวิจัยและพัฒนาภูมิปัญญาหมอง
 - ผลงานวิจัยเรื่อง ภูมิปัญญาหมอง
 - ประสบการณ์การรักษาความเจ็บป่วยจากงูพิษและสัตว์มีพิษ
 - ผลงานวิจัยเรื่อง ฤทธิ์ต้านพิษงูเห่าโดยสารสกัดโสดทะนงแดงและหมากในหนูถีบจักร
 - ทักษะและแนวทางการวิจัยและพัฒนาภูมิปัญญาหมอง
๔๔. แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพชุมชนอีสาน
๔๕. การสืบสานตำรายาไทยหลวงปู่ศุข วัดปากคลองมะขามเฒ่า
๔๖. ปลูกเรือน ปลูกยา รักษาชีวิต (โสภะเอื้อน)
๔๗. ขวัญกับสุขภาพ

๔๘. ชุดประสบการณ์การพัฒนาศูนย์ เรียนรู้การแพทย์พื้นบ้านไทย
๔๙. การแพทย์พื้นบ้านของชนเผ่าเมี่ยน ในอำเภอท่าวังผา จ.น่าน
๕๐. ผลของการรักษาโรคเบาหวานด้วยธรรมชาติบำบัด
๕๑. ผลของการทำสมาธิบำบัดในผู้ป่วยโรคเบาหวาน
๕๒. การรักษาภาวะแปรปรวนทางอารมณ์และจิตใจโดยการดูแลทางดัด
๕๓. การตรวจวินิจฉัยลิ้นในผู้ป่วยมะเร็งระยะท้าย ๑๐๐ ราย
๕๔. การแพทย์แผนจีนและการฝังเข็มในผู้ป่วยอัมพาต
๕๕. ยาจีนกับภาวะมีบุตรยาก
๕๖. สมรรถนะในการสร้างเสริมและดูแลสุขภาพแบบองค์รวม ในผู้ติดเชื้อ HIV
๕๗. ผลการนวดกดจุดฝ่าเท้าต่อการลดปวดและอาการเมื่อยล้าในผู้ป่วยเอดส์
๕๘. การศึกษาผลการออกกำลังกายแบบใช้ลมปราณต่อตัวชี้วัดสุขภาพและผลทางสรีรวิทยา
๕๙. การใช้จุดห้วงกู่ในการรักษาอาการวิงเวียนศีรษะ
๖๐. หลักสูตรการแพทย์ทางเลือกในประเทศไทย
๖๑. ภูมิปัญญาไทย สุขภาพวิถีไท เพื่อชาวไทยและชาวโลก-ทิศทางสู่นาคด
๖๒. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่การเป็นศูนย์กลางการดูแลสุขภาพแห่งเอเชีย
๖๓. อาหารเพื่อสุขภาพ กับการใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
 - อาหารชีวจิต
 - อาหารตามหมู่เลือด
 - อาหารตามเรือนธาตุ
 - อาหารพื้นบ้านไทย และ อาหารสมุนไพร
๖๔. วารี่บำบัดกับการนำมาใช้ในสปา
๖๕. น้ำมันหอมระเหย กับการนำมาใช้ในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
๖๖. การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายเพื่อนมะเร็งในระบบหลักประกันสุขภาพ
๖๗. พลังสมาธิ มหัศจรรย์ทางจิต กับการบำบัดผู้ที่เป็นมะเร็ง
๖๘. วิถีไทยสู่ภัยมะเร็ง
๗๐. สมุนไพรไทยกับการดูแลสุขภาพผู้เป็นมะเร็ง
๗๑. สมุนไพรจีนกับการดูแลสุขภาพผู้เป็นมะเร็ง

ภาคผนวก ๒

รายละเอียดการแสดงผลวัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ลานวัฒนธรรม ซึ่งมีเวทีสาธิตภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพเป็นเวทีการเรียนรู้ของประชาชนในรูปแบบ
เวทีเสวนา การแสดงทางศิลปวัฒนธรรม และการสาธิตการปฏิบัติจริงของหมอพื้นบ้าน หมอนวด ๔ ภาค

ภาคเหนือ การอยู่เดือนอยู่ไฟ การย่ำขาง การตอกเส้นเช็ดแตก การอั้งขวัญ
ได้แก่ การบายศรี การเขียนเทียน การเสี่ยงชะตา และการดูลายมือ

ภาคอีสาน การอยู่ไฟและโสกบ้าน (ฮวงจุ้ย การสร้างบ้านให้อยู่เย็นเป็นสุขแบบ
พื้นบ้าน) การปลูกพันธุ์ไม้ความสัมพันธอาหารและยาสามัญประจำบ้าน
นวดอีสานและการดั่งเส้น

ภาคใต้ การอยู่ไฟ และอาหารของหญิงอยู่ไฟ ความรู้หมอดำแย การนวดกระตุ้น
น่านมแบบพื้นบ้าน การนวดตัวเองด้วยผ้าขาวม้า แสดงวัฒนธรรม
เรื่องขวัญข้าว ขวัญเรือ การร้องเพลงขวัญ

ภาคกลาง วิถีชีวิตการอยู่ไฟ การบายศรี สู่ขวัญ การเหยียบเหล็กแดง การตาก
ไม้การสาธิตการทำเครื่องหอม เช่น เทียนอบ ชี้ผึ้งสีปากแบบโบราณ
การทำน้าอบ น้ำปรุงการทำโอดิโคโลญจน์อย่างไทย บุงหาแห้ง แป้ง
พวง แป้งร่ำ และเมนูอาหารตามธาตุ

สวนสมุนไพร พบพันธุ์ไม้สมุนไพรกว่า ๕๐๐ ชนิด นำเสนอโดยมีชื่อไทย และชื่อ
วิทยาศาสตร์

เวทีกลาง มีกิจกรรมดังนี้

- พิธีกรรมเรียกขวัญ (เหนือ-ใต้) โดยหมอพื้นบ้านภาคเหนือ และอีสาน
- สาธิตการควบคุมคุณภาพสารสกัดน้ำคั้น โดย รศ.ดร.วิภา จิรจันธิยากุล
- การแปรรูปจากใบหม่อนสารสกัดจากใบหม่อน โดย รศ.ดร.อัมมบุญ ล้วนรัตน์
- การแสดงรำพัดจีน และ จี่จิ้น โดยสมาคมแพทย์แผนจีน
- ลำตัดคณะ แม่ขวัญจิต ศรีประจัน
- การแสดงกระต๊วงแทงเสื่อ

๗. เสวนา สมุนไพรไทยกับสมรรถภาพทางเพศ โดย รศ.ดร.ยุทธนา สมิตศิริ และอาจารย์ วุฒิ วุฒิธรรมเวช
๘. สาธิตการนวดตัวเองด้วยผ้าขาวม้า โดย นายกุล จุลแก้ว หมอพื้นบ้านภาคใต้
๙. เสวนา โยคะน่ารู้ โดย อาจารย์กวี คงภักดีพงษ์
๑๐. การแสดงเดี่ยวระนาดโดย คุณณรงค์ฤทธิ์ โตสง่า(ขุนอินท์)
๑๑. การแสดงฤษีตัดตนจิ๋ว
๑๒. สาธิตการทำเครื่องหอมไทย โดย อ.นันทวัน กลิ่นจำปา
๑๓. ตีกรับขับทำนองรับฝากมรดก (สมุนไพร) ไว้ให้ลูกหลาน โดย อาจารย์ประทีป สุขโสภา
๑๔. เสวนา สมุนไพรในชีวิตประจำวัน โดย รศ.ดร.พร้อมจิต ศรีลัมพ์
๑๕. เสวนา กินอาหารตามธาตุ โดย อ.วันทนีย์ เจตนะธรรมจักร
๑๖. การแสดงการต่อสู้แบบโบราณ
๑๗. เสวนา อาหารไทยกับการลดความอ้วน โดย อาจารย์สง่า ดามาพงษ์
๑๘. เสวนา นวดไทย 4 ภาค โดย นายวิโรจน์ กันหาสุข และนายชาญวุฒิ พันธุ์สายศรี
๑๙. การแสดงหุ่นละครเล็กโจหลุยเทียเตอร์
๒๐. สาธิตการจัดดอกไม้แบบญี่ปุ่น โดย โรงเรียนวิทยาศาสตร์ชีวิตและศิลปะ
๒๑. สาธิตการวาดภาพด้วยฟูกันจีน
๒๒. เสวนา สมุนไพรกับความงาม โดย ภาณุ.สุภาภรณ์ ปิติพร
๒๓. เสวนา โสเภณี ฮวงจุ้ยแบบพื้นบ้านอีสาน โดย นายพีร ศรีเมือง
๒๔. การแสดงดนตรีคีตาฉุยฉาย
๒๕. เสวนา เรื่อง ตีลังกา โดย อาจารย์ศุภชัย จารุสมบุญ
๒๖. รำกลองยาวประยุกต์
๒๗. สาธิตพลั้งล้มปราน โดย อาจารย์ศุภกิจ นิมานนรเทพ
๒๘. การแสดงดนตรีจากคณะ “ อี๊ด ฟุตบาท “
๒๙. พิธีมอบโล่เกียรติยศแก่คุณเจมี บูเฮอร์ จากอธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก นายแพทย์วิชัย โชควิวัฒน์
๓๐. พิธีกรรมเรียกขวัญ (ภาคกลาง) โดยหมอพื้นบ้านภาคกลาง
๓๑. การแสดงเดี่ยวขิม และการแสดงเดี่ยวซอ
๓๒. สาธิต “นาฏแอโรบิก” โดย คุณสุพร บุญผมานนท์ (นักดนตรี) อ.เอื้อง
๓๓. เสวนา ค้นหาสมบัติปูโสเม (สมุนไพร) โดย รศ.ดร.วงสฤติย์ ฉั่วสกุล และ ภาณุ.สุภาภรณ์ ปิติพร
๓๔. สาธิตผลิตภัณฑ์ของผู้สนับสนุนหลัก
๓๕. การแสดงจินตลีลาชุดไฮไลต์ไทยแลนด์

ภาคผนวก ๓

ข้อมูลศูนย์ให้คำปรึกษาและแนะนำ

ศูนย์ให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และการแพทย์ทางเลือก มีการจัดนิทรรศการ พบผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้คำปรึกษาด้านต่างๆ ได้แก่ การนำเสนอข้อมูลความก้าวหน้าเกี่ยวกับการศึกษา ด้านวิชาชีพ การบริการสุขภาพของโรงพยาบาล การขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ และการเปิดสถานบริการ

๑. สถาบันการศึกษา มี ๘ แห่ง

- วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านไทยและการแพทย์ทางเลือก มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย
- คณะการแพทย์แผนตะวันตก มหาวิทยาลัยรังสิต
- แพทย์แผนไทยบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- การแพทย์แผนไทยประยุกต์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
- วิทยาศาสตร์สุขภาพสาขาการแพทย์แผนไทย (ต่อเนื่อง) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ (ต่อเนื่อง) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- คณะบดีการแพทย์แผนจีน มหาวิทยาลัยเฉลิมพระเกียรติ วิทยาเขตบางนา
- วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (ปทุมธานี)

๒. สถาบันวิชาชีพ มี องค์กรสมาชิกสมาพันธ์แพทย์แผนไทยแห่งประเทศไทย ๒๒ องค์กร ดังนี้

- สมาคมเภสัชและอายุรเวชโบราณแห่งประเทศไทย
- สมาคมเภสัชและอายุรเวชโบราณจังหวัดสงขลา
- สมาคมพัฒนาการแพทย์แผนไทยจังหวัดอุบลราชธานี
- มูลนิธิพัฒนาการแพทย์แผนไทย (มพท.)
- สมาคมส่งเสริมอนุรักษ์วิชาชีพการนวดไทย
- ชมรมผู้สนใจสมุนไพรอำเภอโพธิ์ประทับช้าง จ.พิจิตร
- ชมรมแพทย์แผนไทยหนองหญ้าาง จ.อุทัยธานี

- สมาคมแพทย์แผนไทยจังหวัดชุมพร
 - ศูนย์ส่งเสริมสมุนไพรและยาแผนโบราณจังหวัดยะลา
 - กลุ่มศึกษาปัญหา (กศย.)
 - มูลนิธิสาธารณสุขกับการพัฒนา (มสพ.)
 - ชมรมผู้สนใจสมุนไพรอำเภอโพทะเล จ.พิจิตร
 - ศูนย์แพทย์ไทย วัดศาลามีชัย จ.นครศรีธรรมราช
 - มูลนิธิหมอชาวบ้าน
 - สมาคมแพทย์แผนไทยโบราณและอายุรเวท วัดพระเชตุพนฯ
 - สมาคมแพทย์แผนไทยจังหวัดตรัง
 - ชมรมแพทย์แผนไทยจังหวัดภูเก็ต
 - สมาคมแพทย์แผนไทยจังหวัดยะลา
 - สมาคมแพทย์แผนไทยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
 - ศูนย์การแพทย์แผนไทยโรงพยาบาลกุดชุม
 - ชมรมพัฒนาการสาธารณสุขแบบแผนไทย
 - ชมรมการแพทย์แผนไทยก้าวหน้า
๓. **สถาบันการศึกษาของกระทรวงสาธารณสุข**
- วิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และการสาธารณสุข กาญจนนาภิเษก สถาบันพระบรมราชชนก (สบช.)
 - สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
๔. **การบริการสุขภาพของโรงพยาบาลที่คัดเลือกมานำเสนอ มี ๖ แห่ง**
- โรงพยาบาลบางกระทุ่ม จ.พิษณุโลก
 - โรงพยาบาลดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี
 - โรงพยาบาลระนอง จ.ระนอง
 - โรงพยาบาลพล จ.ขอนแก่น
 - โรงพยาบาลห้วยยอด จ.ตรัง
 - โรงพยาบาลเสลภูมิ จ.ร้อยเอ็ด
๕. **การให้คำปรึกษาและสาธิตงานวิจัย**
- กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
 - สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (วว.)
 - กรมวิทยาศาสตร์บริการ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
 - สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

- สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ธนบุรี
 - สำนักมาตรฐานและผลิตภัณฑ์ชุมชน กระทรวงอุตสาหกรรม
 - ศูนย์พัฒนายาไทยและสมุนไพร
 - มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
๖. การให้คำปรึกษาการเปิดสปาไทย และการนวดไทย
- สำนักบริการสุขภาพ กองการประกอบโรคศิลปะ
๗. การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์สุขภาพและการขึ้นทะเบียน
- ศูนย์ประสานงานพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน (ศพช.)
 - สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

